
СОЦІАЛЬНА ТА ЦЕРКОВНА ІСТОРІЯ ВОЛИНИ (КІНЕЦЬ ХVІІІ – СЕРЕДИНА ХХ СТ.)

Керівник – Карліна Оксана Миколаївна,
кандидат історичних наук, доцент кафедри
всесвітньої історії Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки.

Електронна адреса: karlina.oxana@eenu.edu.ua
ORCID <https://orcid.org/>

Напрями наукових досліджень:
соціальна історія волинських міст і містечок у
XIX ст., історія Церкви на Волині в XIX ст.

Основні наукові роботи:

1. Білик В., Карліна О. Жива спільнота в імперському світі: Луцька греко-унійна єпархія кінця ХVІІІ – першої третини ХІХ століть. Львів: вид-во УКУ, 2018. 304 с. (серія «Київське християнство», т. 13).
2. Міські стани в структурі населення Волинської губернії (кінець ХVІІІ – середина ХІХ ст.). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Історичні науки*. 2018. № 6 (379). С. 3–16.
3. Testament Kaspra Kazimierza Cieciszowskiego, biskupa łuckiego i żytomierskiego. *Rocznik Skrzatuski*. 2019. Т. VII. S.161 – 174.
4. Євреї – ратмани магістратів Волинської губернії (кінець ХVІІІ–ХІХ ст.). *Етнічні спільноти та конфесії на Волині: історія та сучасність: зб. наук. праць / упорядники й наук. ред. Ю. В. Крамар, А. Г. Шваб*. Луцьк: Вежа-Друк, 2019 С. 32–49.
5. Українська Греко-Католицька Церква. *Енциклопедія історії України*. Київ: Наукова думка, 2019. Т.: *Україна – Українці. Кн. 2*. С. 544–551.

Наукове керівництво кандидатськими дисертаціями:

1. Крамар Ю. В. Політика державної асиміляції на Волині (1928-1938 роки): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.02; Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. Львів, 1998. 16 с.
2. Хлібовська Г. М. Польсько-німецькі відносини другої половини Х-початку ХІV століття у сучасній польській медієвістиці: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06; НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Київ, 2000. 19 с.
3. Лобко О. А. Поміщицькі маєтки Правобережжя в умовах соціально-економічної трансформації 1831-1917 років (за матеріалами володінь графів Потоцьких): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01; Національний ун-т «Києво-Могилянська академія». Київ, 2008. 20 с.
4. Білик В. А. Греко-уніатська церква у Правобережній Україні наприкінці ХVІІІ – у 30-х рр. ХІХ ст.: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. іст. наук: 07.00.01; Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки. Луцьк, 2009. 20 с.
5. Трофімук Т. М. Рекрутська повинність єврейського населення у 1827–1874 рр. (на

матеріалах Волинської губернії): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2012. 20 с.

6. Сажок О. В. Культурно-просвітницька діяльність церковних православних братств Волинської губернії у другій половині XIX – на початку XX ст.: автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2012. 20 с.

7. Мартинчук С. В. Промисловий розвиток Волинської губернії наприкінці XVIII – на початку XX ст.: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2016. 20 с.

8. Федчук О. М. Волинська духовна семінарія в умовах радянської тоталітарної системи (1945–1964 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2018. 20 с.

9. Боярчук А. В. Православне духовенство Волинської губернії: формування, матеріальне забезпечення, громадська та душпастирська діяльність: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2019. 20 с.

10. Леснича П. С. Повсякденне життя міських поселень Волинської губернії другої половини XIX – початку XX ст.: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2019. 20 с.

АНОТАЦІЯ

Основні проблеми дослідження: соціальна, економічна історія волинських міст і містечок у XIX ст., повсякденне життя міських мешканців Волині в XIX – на початку XX ст., соціальна історія магнатських родів на Волині в XIX ст., соціальна історія Православної Церкви на Волині в XIX–XX ст., становище Греко-унійної Церкви на Волині в XIX ст., культурно-освітній простір Волині в XIX ст., етнічна історія Волині XIX – середини XX ст., сучасні проблеми музейної справи, українсько-польські відносини на Волині у 1921–1939 рр., культурно-освітнє та церковне життя на Волині у 1921–1939 рр., історіографічні проблеми всесвітньої історії та історії України, методика навчання історії в середній школі.

ОСНОВНИЙ ДОРОБОК

Упродовж двадцяти років захищено 10 кандидатських дисертацій з актуальних проблем історії Волині XIX – XX ст.; опубліковано понад 300 наукових праць, в тому числі три монографії, 16 статей у закордонних виданнях, взято участь у написанні колективних монографій з історії

Волині. Видано 6 підручників з історії України та всесвітньої історії для учнів середньої школи. Взято участь в організації та проведенні близько 10 всеукраїнських і міжнародних наукових конференцій.

ПРЕДСТАВНИКИ

Крамар Юрій Вікторович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Електронна адреса: yurijkramar9@gmail.com

Напря́м наукових досліджень: українсько-польські відносини на Волині у 1921–1939 рр., культурно-освітнє та церковне життя на Волині у 1921–1939 рр.

Основні наукові роботи:

1. Крамар Ю. В. Західна Волинь 1921–1939 рр.: національно-культурне та релігійне життя. Луцьк, 2015. 404 с.

2. Крамар Ю. В. Польськомовне шкільництво на західноволинських землях у міжвоєнний період. *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal)*. Warszawa, 2016. № 5. S. 18–27.

3. Jurij Kramar. Rola Kościoła rzymskokatolickiego w realizacji polityki wyznaniowej władz polskich na Wołyniu w okresie międzywojennym. *Rocznik Skrzatuski*. Koszalin: Zakład Poligraficzny Polimer, 2018. T. VI. S. 207–221.

4. Крамар Ю. Єврейське питання в політиці урядів міжвоєнної Польщі. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія Історичні науки*. Луцьк, 2017. № 5 (354). С. 123–130.

5. Крамар Ю. Протестантская церковь в системе государственно-церковных отношений на Волини в межвоенный период. *Państwo-religia. Instytucje państwowe i obywatele wobec religii w Europie Środkowo-Wschodniej w XX wieku*. Kalisz, 2018. Tom II. S. 114–135.

Хлібовська Ганна Миколаївна – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Електронна адреса: h.khlibovska@ukr.net

Напря́м наукових досліджень: історіографічні проблеми всесвітньої історії та історії України, методика навчання історії в середній школі

Основні наукові роботи:

1. Хлібовська Г. М. Новий час в історії західної цивілізації. Рец. на кн.: «Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст.)». *Науковий*

вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Історичні науки. Луцьк, 2015. № 5. С. 178–181.

2. Хлібовська Г. М. Волинська губернія в сучасній регіональній історіографії: методологія та проблематика досліджень. *Модернізаційні процеси на Волині в XIX – на початку XX століття: зб. наук. праць*. Луцьк, 2018. С. 43–51.

3. Бурнейко І. О., Хлібовська Г. М., Крижановська М. Є., Наумчук О. В. Історія України: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль, 2017. 296 с.

4. Бурнейко І. О., Хлібовська Г. М., Крижановська М. Є., Наумчук О. В. Історія України: Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль, 2018. 256 с.

5. Хлібовська Г.М., Наумчук О.В., Крижановська М. Є., Гирич І.Б., Бурнейко І.О. Історія України: Підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль, 2019. 256 с.

Лобко Оксана Анатоліївна – кандидат історичних наук, експерт-волонтер Українського центру розвитку музейної справи (м. Київ)

Електронна адреса: oxanka77@yahoo.com

Напрямок наукових досліджень: соціальна історія роду графів Потоцьких, історія образотворчого мистецтва XIX ст.

Основні наукові роботи:

1. Лобко О. Оренда землі в поміщицьких маєтках на Правобережній Україні XIX – початку XX ст. *Наукові записки НаУКМА*. 2007. Т. 65: Історичні науки. С. 17–25.

2. Лобко О. Еволюція маєткового комплексу графів Потоцьких (герб Пилява) у Правобережній Україні 1830–1917 рр. Польські студії: зб. наук. ст.; упоряд. О. Бетлій, О. Гнатюк, Т. Дзядевич. Київ, 2008. Спец. вип. С. 13–46.

3. Лобко О. А. Картина Леопольда Горовица з шепетівської колекції в зібранні Вінницького обласного художнього музею. *Жовківські читання 2013: Зб. ст. другої наук. конф. «Музей у сучасному світі»*; упоряд. С. Каськун. Львів: Растр-7, 2013. С. 106–111.

4. Лобко О. Чому портрет Фердинанда Фредеріка Радзивіла у Луцькому музеї не підписаний. *Хроніки Любарта*. <https://www.hroniky.com/news/15141-chomu-portret-ferdynanda-frederika-u-lutskommu-muzei-nt-pidpysany>

Білик Вікторія Андріївна - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої

історії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Електронна адреса: bilvik@ukr.net

Напрямок наукових досліджень: історія Греко-Унійної Церкви на Волині в XIX ст., освітній простір Волині в XIX ст.

Основні наукові роботи:

1. Білик В. А. Освітня і благодійницька діяльність церковних братств при унійних храмах Волині в першій третині XIX ст. *Луцьке Хрестовоздвиженське братство – інституційний розвиток та місце в суспільному русі України та Білорусі. Науковий збірник.* / Упоряд. О. Бірюліна, О. Карліна. Луцьк: Вежа - Друк, 2017. С.255–261. \

2. Білик В. А. Унійна церква в містах і містечках Волинської губернії (перша третина XIX ст.) *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: Історичні науки*. Луцьк, 2018. № 6. С.16–23.

3. Білик В. А. Царские репрессии относительно грекокатолической Церкви на юго-восточной Речи Посполитой в конце XVIII века (Carskie represje wobec Cerkwi grekokatolickiej na południowo--wschodnich rubieżach Rzeczypospolitej w końcu XVIII wieku). *Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie*. Szczecin. 2019, № 26. S. 233–248. DOI: 10.18276/skk.2019.26-12.

4. Білик В. А. Навернення вірних греко-унійної церкви на «благочестя» в Правобережній Україні в роки правління імператриці Катерини II. *Етнічні спільноти та конфесії на Волині: історія й сучасність*: зб. наук. праць / упорядники й наук. ред. Ю. В. Крамар, А. Г. Шваб. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. С. 279–289.

5. Bilyk, V. (2019). Lutsk City space evolution under modernization conditions (end of the XIXth – beginning of the XXth century). *Shkhidnoevropeiskyi Istorychnyi Visnyk [East European Historical Bulletin]*, 13, 68–75. doi: 10.24919/2519-058x.13.188664 (Web of Science)

Трофімук-Кирилова Тетяна Михайлівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри документознавства і музейної справи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Електронна адреса: tanichkatrofimyk1@gmail.com

Напрямок наукових досліджень: етнічна історія Волині XIX – середини XX ст., сучасні проблеми музейної справи.

Основні наукові роботи:

1. Трофімук-Кирилова Т. М., Чибирак С. В. Значення етнографічних експедицій у комплектуванні фондів Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки. *Волинський музейний вісник*: наук. зб. / Упоряд. А. Силук. Луцьк, 2016. Вип. 8. С. 76–81.
2. Трофімук-Кирилова Т. М. Шляхи уникнення єврейськими громадами Російської імперії рекрутської повинності та їх насильницький примус (за матеріалами Волинської губернії). *Модернізаційні процеси на Волині в XIX – на початку XX століття*: зб. наук. праць. Вежа-Друк, 2018. С. 424 – 437.
3. Трофімук-Кирилова Т. М. Ковельська повітова «Просвіта» імені Лесі Українки у боротьбі за збереження українських шкіл на Волині в середині 1920-х рр. *Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи. Міждисциплінарні перспективи* / [редактори-упорядники А. Душний, М. Махмудов, М. Стреначікова, В. Ільницький, І. Зимомря]. Банська Бистриця; Баку; Ужгород; Херсон; Кривий Ріг: Посвіт, 2019. С. 22–24.
4. Трофімук-Кирилова Т. М., Пословська А. В. Екскурсійне обслуговування осіб з порушенням зору: адаптація розповіді до потреб екскурсантів. *Другий Всеукраїнський Музейний Форум*: матеріали науково-практичної конференції / в заг. ред. Л. О. Гріффена. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 242–246.

Сажок Оксана Василівна - кандидат історичних наук, провідний бібліотекар науково-методичного відділу бібліотеки Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Електронна адреса: sajok74@gmail.com

Напрямок наукових досліджень: культурно-освітня діяльність православних церковних братств у Волинській губернії в другій половині XIX – на початку XX ст.

Основні наукові роботи:

1. Сажок О. Народна читальня Володимир-Волинського Свято-Володимирського братства у 1896–1899 рр. *Вісник Львівського університету*. Серія: Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. 2014. Вип. 8. С. 280 – 287.
2. Сажок О. Діяльність Острозького Кирило-Михайлівського братства щодо формування фонду бібліотеки жіночого училища імені графа Д. М. Блудова у другій половині XIX – на початку XX ст. *Вісник Львівського університету*. Серія: Книгознавство,

бібліотекознавство та інформаційні технології. 2017. Вип. 11/12. С. 38–44.

3. Сажок О. Книготорговельна діяльність церковних православних братств Волинської губернії в другій половині XIX – на початку XX ст. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. № 5 (354). С. 29 – 34.

4. Сажок О. Участь церковних православних братств Волинської губернії в поширенні друкованої продукції в другій половині XIX – на початку XX ст. *Модернізаційні процеси на Волині в XIX – на початку XX століття*: Зб. наук. праць. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. С.515–525.

Мартинчук Світлана Вікторівна – кандидат історичних наук, заступник директора з виховної роботи Сарненського педагогічного коледжу Рівненського державного гуманітарного університету

Електронна адреса: svetamart79@mail.ru

Напрямок наукових досліджень: соціально-економічна історія Волині XIX – початку XX ст.

Основні наукові роботи:

1. Мартинчук С. В. Розвиток винокурної та пивоварної промисловості Волині у другій половині XIX ст. *Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць* / гол. ред. В. М. Вашкевич. Київ: Вид-во «Гілея», 2015. Вип. 93 (2). С. 14–17.

2. Мартинчук С. Основні промислові заклади Волинської губернії на початку XX ст. Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет: Збірник наукових праць. Рівне, 2015. Вип. 26. С. 20–22.

3. Мартинчук С. В. Акціонерні товариства як нові форми підприємницької діяльності на Волині в кінці XIX – на початку XX ст. *Сборник статей научно-информационного центра «Знание» по материалам IX международной заочной научно-практической конференции: Развитие науки в XXI веке* (г. Харьков, 30 декабря 2015 г.). Донецк: научно-информационный центр «Знание», 2015. С. 133–137.

4. Мартинчук С. Мануфактурне виробництво Волинської губернії наприкінці XVIII – на початку XIX ст. *Людина, суспільство, політика: актуальні виклики сучасності: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, 12–13 лютого 2016 р.); за заг. ред. проф. Д. В. Яковлева. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2016. С. 134–138.

Федчук Олександр Миколайович - кандидат історичних наук, проректор з наукової роботи Волинської духовної семінарії УПЦ

Електронна адреса: ol_fedchuk@ukr.net

Напрямок наукових досліджень: історія Православної Церкви на Волині в ХХ ст.

Основні наукові роботи:

1. Федчук О. Відродження Волинської духовної семінарії та вплив церковного розколу на її функціонування (1990–1993 рр.). *Труди Київської Духовної Академії*. Київ, 2017. № 26. С. 42–52.
2. Федчук А., прот. Єпископ Белгородский и Грайворонский Панкратий (Гладков). *Вестник церковной истории*. Москва, 2018. № 49/50. С. 288–306.
3. Федчук О. Євген Богуславський як український церковно-громадський діяч першої половини ХХ ст. *Orthodoxi Evrópi. Studia do dziejów Kościoła prawosławnego w Europie Wschodniej*. Białystok, 2018. Vol. I. S. 181–190.
4. Федчук О., прот. Гоніння на студентів та абітурієнтів Волинської духовної семінарії у 1945–1964 рр. *Священномученик Володимир (Богоявленський). Матеріали Міжнародної наукової конференції (7–8 лютого 2018 р. Свято-Успенська Києво-Печерська Лавра)*. Київ, 2019. С. 369–384
5. Федчук О., прот. Матеріально-технічне забезпечення Волинської духовної семінарії (1945–1964 рр.). *Труди Київської Духовної Академії*. Київ, 2019. № 31. С. 223–239

Боярчук Андрій Володимирович – кандидат історичних наук.

Електронна адреса: andrii.boyarchuk@ukr.net

Напрямок наукових досліджень: історія Православної церкви на Волині в ХІХ ст.

Основні наукові роботи:

1. Боярчук А. Служба волинських православних священників в органах єпархіального управління та виконання ними архієрейських доручень (перша половина ХІХ ст.). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: Історичні науки*. Луцьк, 2016. № 13 (338). С. 32–36.
2. Боярчук А. Православне духовенство Волині: особливості формування (кінець ХVІІІ–перша половина ХІХ ст.). *Наукові праці історичного факультету Запорізького*

національного університету. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. Вип. 46. С. 87–91.

3. Боярчук А. Матеріальне забезпечення волинського православного парафіяльного духовенства у першій третині ХІХ ст. *Історія релігій в Україні: науковий збірник світлій пам'яті професора Ярослава Дашкевича (1926–2010)*; за заг. ред. М. Капралія, О. Киричук, І. Орлевич. Львів: Інститут релігієзнавства філія Львівського музею історії релігії, Логос, 2016. Ч. 1: *Церковна історія*. С. 269–281.

4. Боярчук А. Образование православных священников западных уездов Волынской губернии в первой половине ХІХ века. *Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота, 2017. № 9. С. 44–48.

5. Боярчук А. Участь православного духовенства Волинської губернії в діяльності «Союза русского народа». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: Історичні науки*. Луцьк, 2017. № 5 (354). С. 34–43.

Леснича Пауліна Станіславівна – кандидат історичних наук.

Електронна адреса: paulina_2014@ukr.net

Напрямок наукових досліджень: повсякденне життя міських мешканців Волині в ХІХ – на початку ХХ ст.

Основні наукові роботи:

1. Леснича П. Поняття «повсякденність» у пострадянській історіографії. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Історичні науки*. Луцьк, 2015. № 5 (306). С. 152–157.
2. Леснича П. Виникнення та основні напрямки діяльності громадських товариств у Волинській губернії на початку ХХ століття. *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет*. Збірник наукових праць. Рівне, 2015. Вип. 26. С. 17–20.
3. Леснича П. Організація та форми проведення дозвілля міськими жителями Волинської губернії (друга половина ХІХ – початок ХХ століття). *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Історичні науки: збірник наукових праць*. Миколаїв, 2016. № 1 (41). С. 18–22.

4. Леснича П. Навчальні заклади у повсякденному житті мешканців міст та містечок Волинської губернії (друга половина XIX – початок XX століття). *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць*. Рівне, 2016. Вип. 27. С. 224–227.

5. Леснича П. С. Повседневная жизнь провинциальных городов Российской империи второй половины XIX – начала XX века: проблемное поле исследований. *Метадиалогія дослідження історії Беларусі: проблеми, досягненні, перспективи: збірник наукових артыкулаў*. Мінск, 2018. С. 101–108.

